

Ustawa

z dnia 2021 r.

o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi

Art. 1.

W ustawie z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. 2020 r., poz. 1114) po art. 44 dodaje się art. 44a. w brzmieniu:

„art. 44a. 1. W ramach selektywnego zbierania odpadów, o którym mowa w art. 44, przedsiębiorca, który w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, oznaczonej według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007, jako rodzaj przeważającej działalności, kodami 47.11.Z, 47.25.Z, prowadzi jednostkę handlu detalicznego o powierzchni handlowej powyżej 2000 m², zwany dalej „przedsiębiorcą”, jest obowiązany pobrać od nabywcy opłatę depozytową, zwaną dalej „opłatą”, od każdego jednostkowego opakowania, stanowiącego butelkę lub puszkę, w której sprzedawany jest napój, znajdujący się w ofercie jednostki handlu detalicznego.

2. Przedsiębiorca obowiązany jest do:

1) dokonania zapłaty kwoty stanowiącej równowartość opłaty osobie, która dokonała zwrotu w prowadzonej przez przedsiębiorcę jednostce handlu detalicznego, o której mowa w ust. 1, odpadów opakowaniowych, po napojach w opakowaniach, o których mowa w ust. 1 zwanych dalej „odpadami opakowaniowymi”, nabytych w tej jednostce handlu detalicznego, albo

2) zaliczenia kwoty, w wysokości opłaty, na poczet ceny zakupu produktów nabytych przez osobę, o której mowa w pkt 1, w jednostce handlu detalicznego, o której mowa w pkt 1 – w zależności od woli osoby dokonującej zwrotu.

3. Realizacja przez przedsiębiorcę obowiązków określonych w ust. 2 może nastąpić w jednostce handlu detalicznego, o której mowa w ust. 1, innej niż ta, w której dokonano nabycia napoju, o ile jednostki handlu detalicznego stanowią sieć handlową.

4. Uznaje się, że jednostki handlu detalicznego stanowią sieć handlową, w przypadku gdy stanowią jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 2 ust. 2 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. U. UE. L 352 z dnia 24 grudnia 2013 r., s. 1) lub prowadzone są pod wspólną marką handlową.

5. Przedsiębiorca obowiązany jest umożliwić dokonywanie zwrotu odpadów opakowaniowych, w prowadzonej przez niego jednostce handlu detalicznego, o której mowa w ust. 1, przy wykorzystaniu urządzenia automatycznego, zwanego dalej „urządzeniem”.

6. Urządzenie umożliwia selektywną zbiórkę odpadów opakowaniowych.

7. W celu realizacji obowiązków określonych w ust. 2 przedsiębiorca uprawniony jest do znakowania opakowań, o których mowa w ust. 1, jako nabytych w prowadzonej przez niego jednostce handlu detalicznego, o której mowa w ust. 1 lub sieci handlowej.

8. Znakowanie opakowań, o którym mowa w ust. 7, winno odbywać się w sposób nienaruszający ich funkcji, w szczególności nie może prowadzić do braku spełniania przez opakowanie określonych odrębnymi przepisami warunków sanitarnych, bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Znakowanie nie może również ograniczać widoczności, czytelności oraz trwałości oznakowania naniesionego na opakowanie przez producenta napoju.

9. Obowiązek pobrania przez przedsiębiorcę opłaty dotyczy odpadów opakowaniowych po napojach w opakowaniach, o których mowa w ust. 1, wykonanych ze szkła, tworzyw sztucznych lub aluminium o pojemności nie mniejszej niż 0,2 litra i nie większej niż 3 litry.

10. Obowiązek pobrania opłaty przez przedsiębiorcę nie dotyczy:

- 1) opakowań, w których sprzedawane jest mleko, albo napoje których podstawowym składnikiem jest mleko;
- 2) opakowań, w których sprzedawane są napoje będące wyrobami medycznymi w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 38 ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 186);
- 3) opakowań wielomateriałowych.

11. Obowiązek pobrania opłaty przez przedsiębiorcę nie dotyczy opakowań wielokrotnego użytku, pod warunkiem, że przedsiębiorca przyjął na siebie odpowiedzialność w zakresie zwrotu tych opakowań dostawcy lub producentowi napoju.

12. Minister właściwy do spraw klimatu określi, w drodze rozporządzenia, minimalną oraz maksymalną wysokość opłaty, z uwzględnieniem konieczności jej zróżnicowania ze względu na materiały, z których wytworzone zostało opakowanie, wpływu tych materiałów na środowisko oraz pojemność opakowania.”.

Art. 2.

1. Przedsiębiorca, o którym mowa w art. 44a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, zobowiązany jest do nabycia urządzenia, o którym mowa w art. 44a ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Uznaje się, iż urządzenie, o którym mowa w art. 44a ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą zostało nabyte w terminie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli przed upływem tego terminu przedsiębiorca, o którym mowa w art. 44a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stał się posiadaczem urządzenia.

3. Nabycie przez przedsiębiorcę, o którym mowa w art. 44a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą pierwszego urządzenia dla prowadzonej przez niego jednostki handlowej, o której mowa w art. 44a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą oraz znakowanie opakowań, o którym mowa w art. 44a ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, objęte jest dofinansowaniem

Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwanym dalej „dofinansowaniem”.

4. Dofinansowanie udzielane jest w formie zwrotu kosztów nabycia urządzenia, o którym mowa w art. 44a ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą oraz kosztów znakowania opakowań, o którym mowa w art. 44a ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

5. Dofinansowanie wynosi:

1) 80% kosztów nabycia urządzenia, o którym mowa w art. 44a ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,

2) 80 % kosztów poniesionych na znakowanie opakowań, o którym mowa w art. 44a ust. 7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

6. Wyplata dofinansowania, o którym mowa w ust. 5 pkt 1 nastąpi na wniosek przedsiębiorcy, o którym mowa w art. 44a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia złożenia wniosku.

7. Wniosek, o którym mowa w ust. 6 nie może być złożony wcześniej niż z momentem nabycia urządzenia w rozumieniu ust. 2.

8. Wyplata dofinansowania, o którym mowa w ust. 5 pkt 2 nastąpi na wniosek przedsiębiorcy, o którym mowa w art. 44a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą za każde półrocze kalendarzowe, złożony nie później niż do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym kończy się dane półrocze kalendarzowe.

9. Wyplata dofinansowania, o którym mowa w ust. 5 pkt 2 nastąpi nie później niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku.

10. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zgodnie z art. 401 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 2019 oraz z 2021 r. poz. 1815 i 2127) otrzymuje z budżetu państwa dotację na realizację zadania, o którym mowa w ust. 3.

11. Dotacja przyznawana jest w wysokości określonej w rocznym planie finansowym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

12. Minister właściwy do spraw klimatu określi w drodze rozporządzenia szczegółowe warunki oraz tryb dofinansowania, maksymalną wysokość kwoty dofinansowania, w tym wykaz kosztów objętych dofinansowaniem oraz wzór wniosku o udzielenie dofinansowania.

Art. 3.

1. Przedsiębiorca, o którym mowa w art. 44a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, który nie nabył urządzenia, o którym mowa w art. 44a ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie 6 miesięcy od dnia wejście w życie ustawy, podlega karze administracyjnej w wysokości 50.000 zł.

2. Karę pieniężną za czyn określony w ust. 1 wymierza w drodze decyzji administracyjnej wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

3. Kara, o której mowa w ust. 1, może być ponawiana nie częściej niż jeden raz w miesiącu, w przypadku bezpodstawnego dalszego uchylania się przez przedsiębiorcę od nabycia urzędnika.
4. Należności z tytułu kar pieniężnych stanowią dochód budżetu państwa.
5. W sprawach dotyczących kar pieniężnych stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2020 r., poz. 1325, 1423, 2122, 2123, z 2019 r. poz. 1520, 1553, 1655, 2020, z 2021 poz. 72), z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy wprowadza obowiązkowy mechanizm depozytowy (kaucyjny), obejmujący odpady opakowaniowe po napojach.

Systemy depozytowe, których przedmiotem są odpady opakowaniowe po napojach występują w wielu państwach Europy (m. in. Niemcy, Szwecja, Norwegia, Holandia, Litwa, Estonia, Dania). Opierają się one na związaniu opakowania z depozytem (kaucją), który stanowi kwota doliczona do ceny produktu i która zwracana jest w momencie jego dostarczenia do miejsca zbiórki. Funkcjonowanie systemu depozytowego opiera się więc na nadaniu odpadowi opakowaniowemu wymiernej wartości ekonomicznej, która zachęca nabywcę produktu do jego zdania. Pozyskany w ten sposób odpad podlega odzyskowi, co umożliwia uzyskanie z niego surowców i ich ponowne wykorzystanie do produkcji nowych wyrobów.

Funkcjonowanie systemu depozytowego wspomaga wzrost poziomu recyklingu odpadów komunalnych, których znaczną część stanowią odpady opakowaniowe. W krajach, w których funkcjonuje system depozytowy średni poziom recyklingu objętych nim odpadów opakowaniowych wynosi 91% (dane Komisji Europejskiej). Funkcjonowanie systemu kaucyjnego wpisuje się w model gospodarki w obiegu zamkniętym. W modelu tym dąży się do maksymalnej eksploatacji produktów, a po zakończeniu cyklu ich życia, do ponownego wykorzystania w obrocie gospodarczym, co pozwala na efektywne wykorzystanie surowców i redukcję ilości odpadów. W komunikacie Komisji Europejskiej z dnia 2 grudnia 2015 r. (Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów (COM (2015) 614)) zawarta została hipoteza, zgodnie z którą „Gospodarka o obiegu zamkniętym zwiększy konkurencyjność UE, chroniąc przedsiębiorstwa przed niedoborem zasobów i niestabilnością cen, dając nowe możliwości biznesowe oraz innowacyjne, wydajniejsze sposoby produkcji i konsumpcji.”. W treści komunikatu zawarte zostało stwierdzenie, iż wnioski ustawodawcze w sprawie odpadów, obejmują długoterminowe cele w zakresie intensyfikacji przygotowań do ponownego użycia i recyklingu priorytetowych strumieni odpadów, takich jak odpady opakowaniowe. W kolejnym komunikacie Komisji Europejskiej w przedmiocie strategii na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym (Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 16 stycznia 2018 r. (COM(2018) 28)) określone zostały działania, które winny podjąć władze krajowe i regionalne w celu budowy gospodarki w modelu zamkniętym. Jako jedno z takich działań wskazano lepsze i bardziej zharmonizowane selektywne zbieranie i sortowanie odpadów opakowaniowych, do czego przyczynić się może w znacznej mierze system kaucji. Co

więcej Komisja wskazała, iż system ten może przyczynić się do zmniejszenia zaśmiecania, jak też zintensyfikowania recyklingu. System kaucyjny dedykowany pojemnikom na napoje został zarekomendowany przez Komisję jako środek służący władzom krajowym w zakresie ograniczania ilości odpadów z tworzyw sztucznych i zaśmiecania. Kluczowa w zakresie gospodarki odpadami dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz. U. UE L 312 z dnia 22 listopada 2008, s. 3) budując hierarchię postępowania z odpadami jako podstawowy mechanizm, wskazuje zapobieganie powstawaniu odpadów, następnie zapewnienie ich przygotowania do ponownego użycia, recykling, w dalszej kolejności inne procesy odzysku, w ostateczności zaś unieszkodliwianie. Zgodnie z art. 4 dyrektywy wskazano, iż państwa członkowskie wykorzystują instrumenty ekonomiczne mające na celu stworzenie zachęt do stosowania hierarchii postępowania z odpadami, do których zaliczono m. in. systemy zwrotu kaucji i inne środki zachęcające do wydajnego zbierania zużytych produktów i materiałów (załącznik IVa). Służy to realizacji założenia segregacji u źródła, jako efektywnego działania w zakresie gospodarki odpadami, zwłaszcza komunalnymi w ramach budowania społeczeństwa recyklingu.

W preambule dyrektywy 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (Dz. U. UE. L. 365 z dnia 31 grudnia 1994, s. 10) ustanowienie przez państwa członkowskie systemów gwarantujących zwrot zużytych opakowań lub odpadów opakowaniowych zidentyfikowane zostało jako działanie służące wielokrotnemu użyciu oraz recyklingowi. Jednocześnie wprowadzone przez państwa członkowskie systemy zwrotu powinny być otwarte dla udziału wszystkich zainteresowanych stron oraz skonstruowane w sposób nie pozwalający na dyskryminację wyrobów przywożonych, tworzenie przeszkód w handlu i zakłóceń konkurencji, a także gwarantujące zwrot możliwie największej ilości opakowań i odpadów opakowaniowych. Podstawowy cel dyrektywy, którym jest prowadzenie przez państwo członkowskie gospodarki odpadami służącej zapobieganiu powstawaniu odpadów opakowaniowych, ponownego użycia opakowań, recyklingu wymaga aby państwa te podjęły niezbędne środki gwarantujące, że nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r. co najmniej 65% wagowo wszystkich odpadów opakowaniowych zostanie poddane recyklingowi, docelowo zaś aby do dnia 31 grudnia 2030 r. co najmniej 70% wagowo wszystkich odpadów opakowaniowych zostało poddanych recyklingowi. Zgodnie z art. 7 dyrektywy spełnienie tych celów wymaga aby państwa członkowskie podjęły niezbędne środki w celu zapewnienia, że

ustanowiono systemy zwrotu lub zbierania używanych opakowań lub odpadów opakowaniowych od konsumenta.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko (Dz. U. UE. L 155 z dnia 12 czerwca 2019 s.1) propagująca podejścia wspomagające gospodarkę o obiegu zamkniętym, odnosząc się do celów określonych w dyrektywie 94/62/WE, w tym m. in. w zakresie osiągnięcia przez państwa członkowskie przywoływanych powyżej wartości odzysku, odwołuje się do systemu kaucyjnego zwrotu butelek z tworzyw sztucznych po napojach, jako działania służącego tym celom. Artykuł 9 dyrektywy obliguje państwa członkowskie do podjęcia niezbędnych środków w celu zapewnienia selektywnej zbiórki do celów recyklingu, tak by do 2025 r. ilość zebranych odpadów po jednorazowych butelkach na napoje z tworzyw sztucznych była wagowo równa 77% takich produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wprowadzonych do obrotu w danym roku. Co istotne zgodnie z dyrektywą za ilości jednorazowych butelek na napoje z tworzyw sztucznych, które wprowadzono do obrotu w danym państwie członkowskim, można uznać ilości odpadów powstałych z tych produktów, w tym pozostawionych w miejscach do tego nieprzeznaczonych. W konsekwencji tego system kaucyjny oparty na mechanizmie mobilizującym konsumentów do zwrotu powyższych opakowań, nabiera szczególnego znaczenia w zakresie realizacji idei *circular economy*.

Na poziomie ustawodawstwa krajowego gospodarka odpadami podlega regulacjom ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 797). W art. 17 tego aktu wprowadzona została hierarchia sposobów postępowania z odpadami, która stanowi odwzorowanie hierarchii wynikającej z art. 4 ust. 1 dyrektywy 2008/98/WE. W celu ułatwienia postępowania z odpadami z zachowaniem preferowanych sposobów, ustawodawca wskazał przykłady środków mogących zapobiegać powstawaniu odpadów. Wśród nich wymienione zostały środki, które mogą mieć wpływ na fazę konsumpcji i użytkowania i do których zaliczone zostały między innymi instrumenty ekonomiczne, takie jak zachęty do czystych zakupów lub wprowadzenie obowiązkowej zapłaty przez konsumentów za dany artykuł lub element opakowania, który w przeciwnym wypadku byłby wydawany bezpłatnie.

Ustawodawca wprowadził również zasadę, zgodnie z którą odpady zbierane są selektywnie, a więc w sposób zapewniający, że w ramach zbiórki dany strumień odpadów, w celu ułatwienia specyficznego przetwarzania, obejmuje jedynie odpady charakteryzujące się takimi samymi właściwościami oraz cechami. Zasada ta ma w założeniu powodować zebranie jak

największej ilości odpadów, które można następnie poddać recyklingowi, dzięki czemu staną się one surowcem. Tym samym przekłada się to na jakość materiałów, które poddawane są temu procesowi, co dotyczy zwłaszcza materiałów pozyskanych z odpadów komunalnych, w odniesieniu do których największe znaczenie ma zasada selekcji u źródła.

W celu realizacji omawianych założeń, w tym generalnych założeń polityki ochrony środowiska, zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy o odpadach ustawodawca przewidział wprowadzenie planowania w zakresie gospodarki odpadami. Planowanie to, prowadzone zgodnie z art. 34 ust. 3 na poziomie krajowym i wojewódzkim ma służyć przede wszystkim osiągnięciu celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzieleniu tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju oraz wdrażaniu hierarchii sposobów postępowania z odpadami.

Na mocy delegacji wyrażonej w ustawie o odpadach Rada Ministrów uchwałą z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 (M.P. z 2016 r., poz. 784) przyjęła stosowny plan. Podstawę planu stanowi hierarchia sposobów postępowania z odpadami określona dyrektywą 2008/98/WE. Plan odnosi się przede wszystkim do odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych, odpadów opakowaniowych. W treści planu zdiagnozowano, iż odpady opakowaniowe wytwarzane są na wszystkich ogniwach łańcucha dostaw, ale przede wszystkim przez konsumentów jako użytkowników końcowych. Wskazano ponadto, iż od roku 2008 systematycznie wzrasta udział odpadów opakowaniowych z frakcji papieru i tektury oraz tworzyw sztucznych wprowadzanych na rynek. Główny problem, który zidentyfikowany został w zakresie gospodarki odpadami opakowaniowymi to nieodpowiednia jakość odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych uniemożliwiająca ich recykling. Dlatego wśród przyjętych w planie celów w zakresie odpadów opakowaniowych wskazano w pierwszej kolejności na zapewnienie odpowiedniej jakości tych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych oraz utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1114).

Jako jeden ze sposobów przeciwdziałania powstawaniu odpadów w planie zaproponowano usprawnienie selektywnego zbierania, w tym poprzez zapewnienie selektywnego odbierania odpadów komunalnych „u źródła” oraz zapewnienie zbierania odpadów przez gniazda na odpady opakowaniowe. Należy wskazać, iż utworzenie systemu podnoszącego efektywność dokonywania

zbiórki odpadów opakowaniowych poprzez automatyzację ich segregacji wpisuje się w powyższą ideę.

Zaproponowany w projekcie mechanizm depozytowy usprawni oraz zwiększy efektywności realizacji obowiązku wynikającego z art. 44 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, nałożonego na przedsiębiorców prowadzących jednostki handlu detalicznego, których powierzchnia przekracza 2000 m², w zakresie selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych po produktach w opakowaniach, które znajdują się w ich ofercie handlowej. W tym celu proponuje się dodanie do treści powyższego aktu art. 44a, zgodnie z którym obowiązek przedsiębiorców, prowadzących sklepy wielkopowierzchniowe, zostałyby uzupełniony o konieczność pobierania opłaty depozytowej od nabywcy napoju, który sprzedawany jest w opakowaniu, które stanowi puszka, bądź butelka, o ile wytworzone one zostały ze szkła, tworzyw sztucznych lub aluminium. Obowiązek ten dotyczyłby jedynie tych przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, w której przeważa sprzedaż detaliczna różnego rodzaju towarów, głównie żywności, napojów i wyrobów tytoniowych.

Co więcej w przypadku gdy dany sklep wielkopowierzchniowy będzie podmiotem wprowadzającym produkty w opakowaniach, co odnosi się zwłaszcza do sieci handlowych, wprowadzających produkty wytwarzane na ich zlecenie pod własnym oznaczeniem, przyjęcie proponowanego modelu ułatwi tym podmiotom zapewnienie odpowiedniego poziomu odzysku, w tym recykling odpadów opakowaniowych.

Proponowane rozwiązania mają więc w założeniu przyczynić się do maksymalizacji wykorzystania odpadów opakowaniowych, dzięki czemu będą one poddawane odzyskowi w większym stopniu, a więc przetwarzane na produkty, materiały lub substancje, które mogą zostać wykorzystywane w pierwotnym lub innym celu.

Określenie minimalnej oraz maksymalnej wysokości opłaty depozytowej leżeć będzie w gestii ministra właściwego do spraw klimatu. Dolna granica tej opłaty powinna określona zostać, tak aby pobrana opłata stanowiła bodziec ekonomiczny mobilizujący nabywcę napoju do określonego postępowania z opakowaniem po tym produkcie. Z kolei określenie maksymalnej wartości tej opłaty będzie zapobiegać zbytniemu obciążaniu nabywców napojów. Określając obie wartości opłaty depozytowej minister właściwy do spraw klimatu będzie uzależniał ich wysokość od składu materiałowego opakowania, jak też jego pojemności. W praktyce więc, to poszczególne jednostki handlowe będą mogły ustalać konkretną wysokość opłaty w ramach przyjętych

w rozporządzeniu wartości, przy czym założyć należy, iż sieci handlowe będą kierować się w tym zakresie wspólnymi ustaleniami.

Zwrot kwoty odpowiadającej pobranej opłacie depozytowej dokonywany będzie wraz z dostarczeniem odpadu opakowaniowego do jednostki handlowej, w której został nabyty napój lub którejkolwiek jednostki handlowej należącej do sieci handlowej, w ramach której działa jednostka, w której nabyto napój. Zwrot odpadu opakowaniowego następować będzie przy użyciu urządzeń automatycznych - recykloematów. Przedsiębiorcy prowadzący wielkopowierzchniowe jednostki handlowe zobowiązani zostali do nabycia tych urządzeń, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W tym miejscu należy wskazać, iż na potrzeby projektu przyjęto, iż do nabycia recykloematu przez przedsiębiorcę dochodzi w momencie objęcia go w posiadanie. Tym samym przedsiębiorcy zobligowani do nabycia recykloematu zrealizują ww. obowiązek jeżeli we wskazanym terminie będą władać urządzeniem, a tym samym urządzenie będzie mogło być faktycznie wykorzystywane.

Przyjęcie modelu, w którym zbiórka jest zautomatyzowana podyktowane jest wolą uniknięcia nadmiernej czasochłonności oraz pracochołonności działań, których zmuszony byłby dokonać przedsiębiorca poprzez zatrudniony personel (co wymaga m.in. jego wcześniejszego przeszkolenia). Automatyzacja tego procesu pozwoli na uniknięcie czynności służących zakwalifikowaniu odpadu opakowaniowego jako objętego depozytem, poddawania go segregacji, czy też określania liczby odpadów. Dzięki postulowanemu zastosowaniu recykloematów czynności te dokonywane będą mechanicznie, bez potrzeby angażowania czynnika ludzkiego. Dodatkowo automatyzacja procesu oznacza również, iż przyjęcie odpadu a tym samym zwrot depozytu, nie będzie wiązał się z koniecznością okazania paragonu dokumentującego dokonanie zakupu.

Przyjęto, iż zwrot opłaty depozytowej następuje w przypadku dostarczenia odpadu opakowaniowego do recykloematu, który znajduje się na terenie jednostki handlowej, w której dokonano pobrania tej opłaty. W przypadku gdy opłata depozytowa pobrana została w związku ze sprzedażą napoju przez jednostkę handlową funkcjonującą w ramach sieci handlowej, jej zwrot może nastąpić w innej jednostce należącej do tej sieci. W celu umożliwienia identyfikacji przez urządzenie odpadu opakowaniowego, jako nabytego w danej jednostce handlowej lub sieci handlowej przedsiębiorcy uprawnieni są do znakowania opakowań, w których sprzedawane są napoje. Znakowanie to nie może jednak stanowić ingerencji w strukturę opakowania, która powodowałaby brak spełnienia przez opakowanie określonych odrębnymi przepisami warunków

sanitarnych, bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Znakowanie nie powinno również ograniczać widoczności, czytelności oraz trwałości oznakowania naniesionego na opakowanie przez producenta napoju. Chodzi głównie o zapobieżenie sytuacjom, w których znakowanie mogłoby doprowadzić do braku czytelności informacji zawartych na etykietach napojów, które zobowiązany jest umieścić producent, w tym również daty ważności produktu.

Przyjęte rozwiązanie kreuje więc bodziec ekonomiczny, stymulujący posiadacza odpadu opakowaniowego do jego zwrotu, co koresponduje z rozwiązaniami w zakresie gospodarowania odpadami, określonymi omawianymi przepisami prawa Unii Europejskiej.

Z systemu depozytowego wyłączone zostały opakowania po mleku i napojach mlecznych, wyrobach leczniczych oraz opakowania wielomateriałowe. Wykluczenie pierwszych dwóch grup odpadów podyktowane jest względami higienicznymi oraz bezpieczeństwa. Brak uwzględnienia w systemie opakowań wielomateriałowych wynika z ich złożonej postaci, którą tworzy warstwa papierowa, aluminiowa oraz plastikowa (opakowania tetra-pack) i których mechaniczne rozdzielanie jest utrudnione.

Opłatą depozytową nie są objęte również opakowania wielokrotnego użytku po napojach, o ile przedsiębiorca objęty obowiązkiem pobrania tej opłaty przyjął na siebie odpowiedzialność w zakresie zwrotu tych opakowań dostawcy lub producentowi napoju. Opakowania te objęte są co do zasady systemem depozytowym (kaucyjnym), co dotyczy głównie szklanych butelek po napojach. Butelki w ramach umów zawartych pomiędzy dostawcami napojów a jednostkami handlowymi trafiają zwrótnie do producenta napojów, gdzie następnie są poddawane kolejnemu użyciu, co najefektywniej działa w branży piwowarskiej (szacuje się, iż ponownemu użyciu poddawanych jest 90% butelek po piwie).

Koszty zakup recyklobmatu oraz znakowania opakowań, od których przedsiębiorcy prowadzący wielkopowierzchniową jednostkę handlową zobowiązani są pobrać opłatę depozytową objęte zostały dofinansowaniem udzielanym przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: „Fundusz”). Zwrot kosztów realizowany w ramach tego dofinansowania, wynosić ma odpowiednio 80% kosztów w odniesieniu do zakupu urządzeń oraz 80% kosztów poniesionych na znakowanie opakowań. Środki na dofinansowanie pochodzić będą z dotacji z budżetu państwa, udzielanych zgodnie z art. 401 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1219, z późn. zm.).

Wskazać należy, iż od dnia 1 stycznia 2021 r., jednym z dochodów budżetu państwa są wpływy z tzw. podatku handlowego, tj. kwoty pobrane od sprzedawców detalicznych, którzy

w danym miesiącu osiągnęli przychód przekraczający 17 mln zł. Danina ta wprowadzona została na mocy ustawy z dnia 6 lipca 2016 r. o podatku od sprzedaży detalicznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz.1293) i obciąża głównie sklepy wielkopowierzchniowe.

Wysokość dotacji przewidzianej w projekcie wynikać będzie z rocznego planu finansowego Funduszu i wyodrębniona zostanie, zgodnie z art. 400q ust. 4 pkt 2 powyższego aktu, jako pozycja tego planu. Dofinansowanie w postaci zwrotu powyższych kosztów następować będzie na wniosek przedsiębiorcy. W przypadku ubiegania się o zwrot kosztów zakupu recyklokatu, wniosek nie może zostać złożony przez przedsiębiorcę wcześniej niż z momentem objęcia urządzenia w posiadanie. Zwrot kosztów znakowania opakowań obejmować będzie koszty poniesione przez przedsiębiorcę w danym półroczu kalendarzowy i następować będzie na wniosek złożony do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu kończącym dane półrocze.

W przypadku dofinansowania w zakresie zwrotu kosztów zakupu recyklokatu, wypłata środków objętych dofinansowaniem następować będzie nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku przez przedsiębiorcę. W odniesieniu do zwrotu kosztów znakowania opakowań zwrot zostanie dokonany w okresie 14-sto dniowym.

Projekt określa upoważnienie dla Ministra właściwego do spraw klimatu do określenia szczegółowych warunków dofinansowania, jak i jego trybu. W ramach tej delegacji określona zostanie maksymalna wysokość kwoty dofinansowania, jak też przygotowany zostanie wykaz kosztów objętych dofinansowaniem oraz określony zostanie wzór wniosku o udzielenie dofinansowania.

Przyjęte w projekcie rozwiązania wpłyną bezpośrednio na zmniejszenie ilości odpadów zmieszanych, które podlegają składowaniu, jak też przyczynią się do redukcji zaśmiecenia przestrzeni publicznej oraz zwiększenia skuteczności odzysku, któremu poddawane są odpady opakowaniowe.

Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe

Przewiduje się, że projektowana ustawa wywoła pozytywne skutki społeczne, polegające na uczestnictwie konsumentów w działaniach związanych z ochroną środowiska i kształtowaniem postaw proekologicznych.

Projekt nie będzie oddziaływał na funkcjonowanie mikro i małych przedsiębiorców.

Założyć należy natomiast, że pozostałe podmioty prowadzące jednostki handlowe o powierzchni powyżej 2000 m², które winny zostać zaliczone zgodnie z metodologią Głównego Urzędu Statystycznego, właściwą statystyce publicznej, do kategorii hipermarketów, których jest w Polsce około 400, będą ponosić koszt nabycia recyklatu w wysokości 20%. Przyjmując zatem średnią cenę takiego urządzenia na kwotę około 100 tys. zł, koszt ten wynosić będzie około 20 tys. zł. Natomiast koszty w zakresie znakowania opakowań są trudne do oszacowania, gdyż zależą od przyjętej w tym zakresie metody.

Szacuje się, iż przewidywany koszt dla budżetu państwa w przedmiocie wprowadzenia proponowanego systemu depozytowego wynosił będzie około 32 mln. zł. Wartość ta wynika ze wskazanej powyżej liczby sklepów oraz średniej ceny recyklatu, wynoszącej około 100 tys. zł, przy założeniu ponoszonych ze strony budżetu państwa kosztach w tym zakresie na poziomie 80%.